

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1987/57

KARAR NO : 1987/58

ÖZET: Adli Yargı düzeni içinde yer alan ceza mahkemelerince, sıkıyönetimin kaldırılmasından sonra verilmiş ve kesinleşen görevsizlik kararları üzerine sıkıyönetimin kaldırıldığı yasadaki sıkıyönetim askerî mahkemelerine gönderilen davaların; 1402 sayılı Kanunun 23. maddesi uyarınca adli yargı yerinde görülmesi gerektiği hk

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Kazım Kurucu ve arkadaşları

O L A Y : 6.5.1978 günü; bir olay sebebiyle sanıklardan Kazım Kurucu'nun evinde yapılan aramada, bir adet dinamit lokumu ile ruhsatsız tabanca ve bir adet mermi bulunduğu ve böylece bu sanığın dinamit bulundurmak ve 6136 sayılı Yasa'ya aykırı davranmak suçunu işlediği ileri sürülerek eylemine uyan TCK.nun 264/5.ve 6136 sayılı Kanunun 13. maddesine göre cezalandırılması istemiyle, İskenderun C. Savcılığınca 28.12.1978 günlü, 1978/871 sayılı iddianame ile kamu davası açılmış, İskenderun 1. Asliye Ceza Mahkemesi; 16.6.1979 tarihinde yürürlüğe giren 2245 sayılı Kanun ile değişik TCK.nun 264/5. maddesindeki cezanın cins ve miktarı itibarıyla davaya bakmanın ağır ceza mahkemesinin görevine girdiği gerekçesiyle 6.2.1980 gününde, 1978/919- 1980/46 sayılı ; mahkemelerinin görevsizliğine karar vermiştir.

Dava dosyası, İskenderun Ağır Ceza Mahkemesi'ne intikal etmiş ve 1980/38 esasa kaydedilmiş iken İskenderun C. Savcılığınca düzenlenen 19.7.1983 günlü, 1978/871 sayılı ek iddianame ile, sanıklar Kazım Kurucu, Süleyman Göçme ve İsmail Yılmaz haklarında; 6.5.1978 tarihinde afişleme yapmak ve 6136 sayılı Kanuna muhalefette bulunmak suçlarından dolayı kamu davası açılarak, sanıklar Kazım Kurucu ve İsmail Yılmaz'ın eylemine uyan TCK.nun 536/1., öteki sanık Süleyman Göçme'nin eylemine uyan TCK.nun 258/2-3., 536/1. ve 6136 sayılı Kanunun 13/1. maddesine göre cezalandırılmaları istenmiştir.

İskenderun Ağır Ceza Mahkemesi'nde yargılama devam ederken, anılan mahkeme davaya sıkıyönetim mahkemesinde bakılıp bakılamıyacağı konusunda sıkıyönetim komutanlığından görüş alınmasına 19.2.1985 gününde, 1980/38 sayılı ile karar verilmiş, Adana Sıkıyönetim Komutanlığı 11.3.1985 gününde, 1985/87 sayılı ile; "davaya sıkıyönetim askerî mahkemesinde bakılacağından görevsizlik kararı verilerek bu kararın kesinleşmesinden sonra dosyanın sıkıyönetim mahkemesine gönderilmesi" istenmiştir.

İskenderun Ağır Ceza Mahkemesi; 28.3.1985 gününde, 1980/38-1985/41 sayılı ile; sıkıyönetim komutanlığından alınan görüş uyarınca davada mahkemelerinin görevsizliğine karar vermiştir.

.... /

Adana Sıkıyönetim 1 Nolu Askerî Mahkemesi; 22.1.1987 gününde, 1986/96 1987/6 sayı ile; sanıklara ilgili olarak mahkemelerinde görülen davaların sonuçlandırıldığı ve bu nedenle sanıklara ait davalarla işbu dava arasında irtibatın kalmadığı, öte yandan Uyuşmazlık Mahkemesi'nin emsal kararları uyarınca 1402 sayılı Kanunun 23. maddesine göre davaya sıkıyönetim mahkemesinde bakılmasının mümkün olmadığı, zira Hatay ilinde sıkıyönetimin 9.11.1985 gününden itibaren kaldırıldı oysa adlî yargı yerince verilen görevsizlik kararının bu tarihten çok sonra 11.1.1986 gününde kesinleştiği bu itibarla davada mahkemelerinin görevsiz bulunduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

Böylece, adlî ve askerî yargı yerlerince verilen ve kesinleşen görevsizlik kararları arasında 2247 sayılı Kanunun 14. maddesinde belirtilen olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş ve dosya Adana Sıkıyönetim Askerî Savcılığının 28.4.1987 günlü, 1986/96 sayılı yazısı ekinde 15.5.1987 tarihinde Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE: Türk Ulusu adına yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü, Servet Tüzün'ün Başkanlığında, Y. İsmet Ayer, Mebrure Gözdemir, A. Mazhar Akman, Ergun Argon, Yavuz T. Özgen ve A.Vahap Özaslan'ın katılmaları ile yaptığı, 25.5.1987 günlü toplantıda, geçici raportör Hâkim M. İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler; okunduktan, toplantıya Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Bekir Mavioğlu ile Askerî Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Ertan Urunga'nın adlî yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Sanıklara atılı suçlar Hatay ilinde 20.2.1980 günü ilân olunan sıkıyönetimden üç aydan daha önce 6.5.1978 günü işlenmiştir.

Ancak suçun işlendiği Hatay ilinde sıkıyönetim 19.11.1985 gününden itibaren kaldırılmış olduğundan görevli yargı yerinin belirlenmesinde 1402 sayılı Kanunun 23. maddesi gözönünde tutulmalıdır.

Sözü edilen maddede aynen "sıkıyönetimin kaldırılması durumunda sıkıyönetim askerî mahkemelerinde görülmekte bulunan davalar sonuçlandırılincaya kadar bu mahkemelerin görev ve yetkileri devam eder.....kamu davası açılmamış dosyalar..... durumlarına, mahiyetlerine ve kanun hükümlerine göre görevli ve yetkili merciiilere gönderilir." denilmektedir. Burada önemli olan ve açıklığa kavuşturulması gereken husus, söz konusu maddenin 1. fıkrasında yer alan ve görevi düzenleme bakımından sıkıyönetimin kaldırılması hali için değişik bir kural getiren "sıkıyönetim mahkemelerinde görülmekte olan davalar" deyimidir. 1402 sayılı Kanunun 23. maddesinin 1. ve 3. fıkraları birlikte incelendiğinde, kanun koyucu tarafından sıkıyönetim askerî mahkemelerine açılmış bulunan davaların sıkıyönetimin kaldırılması halinde dahi, bu mahkemelerde görülerek sonuçlandırılmasının öngörüldüğü anlaşılmaktadır.

Gerek Ceza Muhakemeleri Usulü gerekse 353 sayılı Askerî Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü Hakkındaki Kanunların ilgili hükümlerine göre, kamu davası yöntemi uygun olarak düzenlenmiş bir iddianame ile açılabilceği gibi, değiş yargı düzeni içinde yer alan ceza mahkemelerinden birinin diğer ceza mahkemesini görevli olduğu gerekçesiyle vermiş olduğu görevsizlik kararı ile de açılabilmektedir. Öğretide kabul edildiği gibi duruşmada verilen görevsizlik kararı son soruşturmanın açılması anlamına gelmektedir. Bu nedenle de ceza mahkemelerince verilen görevsizlik kararlarının son soruşturmanın açılmasına ilişkin bir kararın bütün sonuçlarını doğurması, görevli görülen diğer ceza mahkemesinde iddianame gibi kamu davası açılması olanağını sağlaması, aynı şartlara tabi olması ise bu mahkeme de iddianame yerine geçmesidir. Böyle olunca, görevsizlik kararı ile dosya kendisine gelen bir ceza mahkemesinin iddianame ile kendisine kamu davası açılmış gibi duruşma yaparak davayı sonuçlandırması gerekir. Ancak ayrı yargı düzeni içinde yer alan ceza mahkemelerince verilen görevsizlik kararlarının, iddianamenin bütün sonuçlarını meydana getirerek aynı şartlara tabi olması bu görevsizlik kararının kesinleşmesi ile mümkündür.

Bu açıklamalar karşısında adli yargı yeri ceza mahkemelerince verilen görevsizlik kararları ile, sıkıyönetimin kaldırıldığı bölgedeki sıkıyönetim askerî mahkemelerine gönderilen dava dosyalarında, 1402 sayılı Sıkıyönetim Kanununun 23/1 maddesinde belirtilen biçimde "görölmekte olan bir dava bulunduğunun" kabul edilebilmesi için, görevsizlik kararının sıkıyönetimin kaldırılış tarihinden önce kesinleşmiş olması gerekir. Aksi bir düşünceyi adı geçen maddenin 3. fıkrasında öngörülen ve sıkıyönetim askerî mavcısına dahi sıkıyönetimin kaldırılmasından sonra bu mahkemede kamu davası açma yetkisi tanımayan kuralla bağdaştırma olanağı bulunmamaktadır.

İnceleme konusu uyumsuzlukta, adli yargı yeri olan İskenderun Ağır Ceza Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kesinleştiği 11.11.1986 gününden çok önce, 19.11.1985 gününde Hatay'da sıkıyönetimin kaldırılmış bulunduğundan, sıkıyönetimin kaldırılış tarihinden sonra kesinleşen görevsizlik kararına konu suç için Adana Sıkıyönetim Askerî Mahkemesi'nde 1402 sayılı Kanunun 23/1. maddesinde öngöröldüğü biçimde görölmekte olan bir dava bulunduğunun kabul edilemeyeceği açıktır.

Öte yandan sanıklara atılı suçlar sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin ise de, atılı suçlar sıkıyönetim ilânından üç aydan daha önce işlendiğine ve sıkıyönetim mahkemelerinde görölmekte olan davalar genel ve ortak amaç içerisinded bağlantılı olduğu yolunda dosyada somut kanıt bulunmadığına göre 1402 sayılı Kanunun 13/b. maddesindeki koşul da gerçekleşmemiş olmakla davaya sıkıyönetim askerî mahkemesinde değil adli yargı yerinde bakılması gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle davanın Adli Yargı yerinde görülmesine ve İskenderun Ağır Ceza Mahkemesi'nin 28.3.1985 günlü, 1980/38-1985/41 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

SONUÇ: Anlaşmazlığın, niteliğine göre Adli Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine, bu nedenle İskenderun Ağır Ceza Mahkemesi'nin 28.3.1985 günlü, 1980/38-1985/41 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına 25.5.1987 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan

Servet Tüzün

Üye

Y. İsmet Ayer

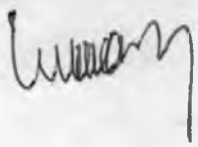
Üye

Mebrure Gözdemir

Üye

A. Maşhar Akmaç

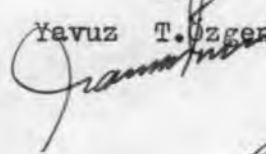
Üye

Ergun Argon

Üye

Yavuz T. Özgen

Üye

A. Yahap Özaslan

i/ç